

Virusni hepatitis

Najnovija saznanja, zaštita i liječenje

Vodič | dostupan na 15 jezika

Das Gesundheitsprojekt
Mit Migranten
für Migranten

Ethno-
Medizinisches
Zentrum e.V.

IMPRESUM

Virusni hepatitis – najnovija saznanja, zaštita i liječenje

Izdavač:

Ethno-Medizinisches Zentrum e. V.
Königstraße 6, 30175 Hannover | Njemačka
info@ethnomed.com | www.ethnomed.com | www.mimi-bestellportal.de

Redakcija i stručno osiguranje kvaliteta:

Ramazan Salman, Matthias Wentzlaff-Eggebert, Dr. Matthias Wienold,
Ahmet Kimil, Michael Kopel

Pr(ij)evod: prevodilačka/prevoditeljska služba Etno-medicinskog centra

Fotografije: naslovna fotografija © Rawpixel Ltd/istock.com,
strana 6 © ag visuell/stock.adobe.com, strana 7 © bluebay2014/stock.adobe.com,
strana 8 © Rostislav Sedlacek/stock.adobe.com, strana 9 © XtravaganT/
stock.adobe.com, strana 10 © Tobias Arhelger/stock.adobe.com,
strana 12 © bagi1998/istock.com, strana 13 © Nomad/istock.com,
strana 14 © BlackJack3D/istock.com, strana 14 © dra_schwartz/istock.com,
strana 16 © senoldo/stock.adobe.com, strana 17 © Guido Grochowski/istock.com

Naručivanje štampanih primjeraka:

Online: www.ethnomed.com | www.mimi-bestellportal.de
E-Mail: bestellportal@ethnomed.com | info@ethnomed.com
Poštom: Ethno-Medizinisches Zentrum e. V., Königstraße 6, 30175 Hannover

Ovaj vodič možete dobiti na sljedećim jezicima:

albanski, arapski, bugarski, njemački, engleski, farsi, francuski, (italijanski,
kurdski, poljski, rumun(j)ski, ruski, srpskohrvatski, špan(jol)ski, turski

1. izdanje/naklada

Stanje: decembar/prosinac 2018.god.

Ovaj vodič namijenjen je širokoj javnosti. Da bi se osigurala tačnost sadržaja, sva prava su zadržana/pridržana. Za korištenje vodiča u svrhe koje nisu zakonom utvrđene, potrebna je prethodna saglasnost/suglasnost Etno-medicinskog centra. Molimo vas da nam pišete.

Zahvaljujemo firmi/tvrtki
MSD SHARP & DOHME GMBH
na ljubaznoj podršci/potpori u
realizaciji ove brošure.

Hepatitis izazvan virusnom infekcijom je široko rasprostranjen i često potcijenjen zdravstveni problem. Neki oblici ne izazivaju odmah tegobe, ali mogu imati ozbiljne dugoročne posljedice. Dobra vijest je da se hepatitis može, u nekim slučajevima, spriječiti vakcinacijom/cijepljenjem, ranim otkrivanjem i liječenjem. Onaj (t)ko je dobro informisan/informiran, može se bolje zaštititi.

Ovaj vodič za hepatitis sačinio je Etno-medicinski centar. Bilo bi nam drago ako doprinese tome da zajedno s(a) vama sačuvamo i popravimo vaše zdravlje. Ograničili smo se na najvažnije medicinske činjenice. U svakom konkretnom slučaju najvažniji je razgovor sa vašim ljekarem/liječnikom, kako biste razjasnili ostala pitanja. Na kraju vodiča naći ćete adrese ustanova i organizacija koje mogu dodatno pomoći.

Prof. Dr. Gisela Fischer
Ramazan Salman

Etno-medicinski centar

Sadržaj

1	Uvod	5
2	Jetra	6
3	Šta/Što je hepatitis?	7
4	Hepatitis A	9
5	Hepatitis B	11
6	Hepatitis C	13
7	Hepatitis D	16
8	Hepatitis E	17
9	Rječnik pojmova*	18
10	Bilješke	19

* Neki pojmovi u tekstu štampani su kosim slovima. Njihovo kratko objašnjenje naći ćete na strani 18, u rječniku pojmova.

Pošto *virusni* hepatitis može izazvati trajne posljedice po zdravlje, važni su prevencija i rano otkrivanje. Ako poznajete načine prenošenja/prijenosne puteve i rizike, možete se zaštititi i pobrinuti da se infekcije virusima hepatitisa na vrijeme otkriju i liječe. Ovaj vodič sadrži informacije o raznim oblicima virusnog hepatitisa, o mjerama zaštite i testovima, kao i o liječenju i podršci/potpori.

Kod infekcije *virusom* hepatitisa, virus prodire u tijelo i izaziva promjene od kojih inficirani čovjek oboljeva. Razni infektivni organizmi napadaju različite dijelove tijela, a kod hepatitisa napadaju jetru. *Virusni* hepatitis prenosi se, pretežno, sa čovjeka na čovjeka odn. putem kontaminirane hrane.

Virusi hepatitisa široko su rasprostranjeni u raznim dijelovima svijeta. Zbog toga je kod procjene vašeg ličnog/osobnog rizika važno da se uzme u obzir i vaše porijeklo i putovanja. Ovom brošurom želimo vam dati korisne smjernice o tome kako se možete zaštititi od infekcije virusima hepatitisa i šta/što se može učiniti u slučaju oboljenja.

2 Jetra

Jetra je najvažniji organ metabolizma u ljudskom organizmu. Nalazi se u desnom gornjem dijelu trbuha. Sve što tijelo unese u krv preko crijeva, transportuje se u jetru. Uneseni hranljivi sastojci se u jetri transformiraju ili čuvaju, tako da ih mogu koristiti drugi organi.

Slika: Jetra je centralni/središnji organ metabolizma

U najvažnije zadatke jetre ubraja se stvaranje bjelancevina (proteina), koji nakon toga, po potrebi, idu u krv. U jetri se odvija i razgradnja bjelancevina. Ona služi i kao organ za čuvanje šećera koji organizmu nije odmah potreban (glukoza) i stvara žuč, neophodnu za proces varenja. Osim toga, u jetri se stvaraju i masne materije/tvari, važne za tijelo, a čuvaju se i vitamini, koji se, po potrebi, otpuštaju. Jetra, takođe(r), učestvuje/sudjeluje u

stvaranju važnih *hormona*, koje trebamo npr. za rast.

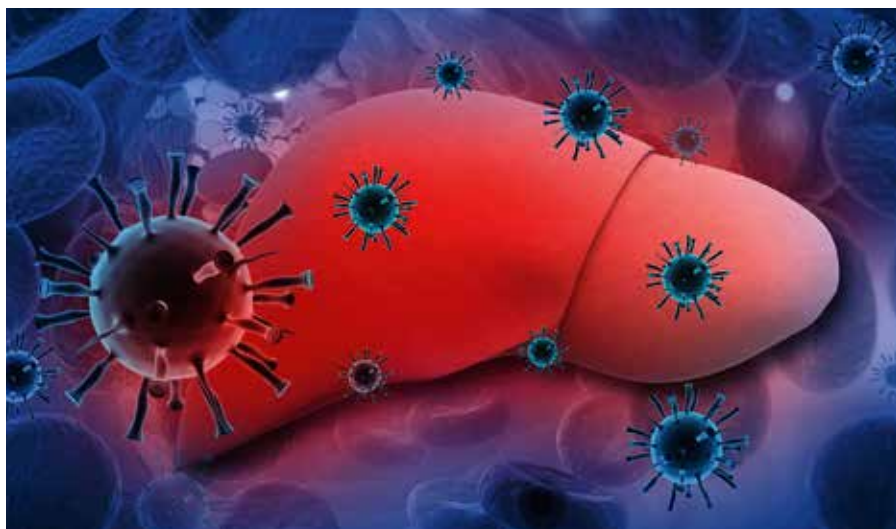
Osim toga, jetra je i naš najveći organ za uklanjanje otrovnih materija/tvari. Štetne supstance/tvari, kao npr. alkohol i nikotin, najprije dopijevaju u jetru, koja razlaže otrove na neškodljive sastojke. Zbog toga mnoge supstance/tvari (npr. alkohol) mogu oštetiti jetru.

3 Šta/Što je hepatitis?

Hepatitis znači „zapaljenje/upala jetre“ (od grčke riječi hepar = jetra). Pored virusnih infekcija, uzrok zapaljenja/upale mogu biti i poremećaji u metabolizmu ili trovanje, npr. alkoholom. Iz oštećenih ćelija/stanica jetre oslobađaju se tada *enzimi*, pored ostalih i tzv. transaminaze. Povećanje vrijednosti transaminaza jetre u krvi ukazuje na hepatitis.

Usljed oštećenja jetre može doći do poremećaji u metabolizmu. Nakupljanje proizvoda razgradnje može se primijetiti kao upadljivo žuto obojenje kože ili beonjača/bjeloočnica. U tom slučaju riječ je o žutici. Pošto kod hepatitisa može

biti poremećena i razmjena energije, može doći do osjećaja opšte/opće slabosti.

Najčešći uzrok hepatitisa su infekcije virusima hepatitisa A, B, C, D ili E. Najčešći neinfektivni uzroci su konzumiranje alkohola, poremećaji u metabolizmu i nuspojave lijekova.

OPŠTI/OPĆI SIMPTOMI HEPATITISA SU:

- pritisak u desnom gornjem trbuhu,
- opšti/opći osjećaj slabosti i/ili blago povišena temperatura,
- gubitak apetita, mučnina i osjećaj nadutosti,
- žutilo na koži i beonjačama/bjeloočnicama, kao i tamna boja urina,
- svrab, u nekim slučajevima i blagi osip.

Međutim, prvenstveno povišeni *enzimi* jetre u krvi ukazuju na mogući hepatitis. Pipanjem ili ultrazvučnim pregledom jetre može se prepoznati uvećanje jetre. Određivanjem odgovarajućih *antitijela* i sastojaka virusa u krvi može se utvrditi odn. isključiti virusni hepatitis.

Ako je uzrok oboljenja nejasan ili radi procjene stepena/stupnja oštećenja jetre, može biti neophodno uzimanje uzorka jetre („biopsija“). Možete primiti vakcinu/cjepivo protiv hepatitisa A i hepatitisa B. Ako ste nekada imali rizik od infekcije hepatitisom C, onda se ob(a)vezno testirajte, jer danas je hepatitis C izlječiv. Na taj način sprečavaju se moguće kasnije posljedice, npr. *ciroza jetre* ili rak jetre.

GDJE SE NUDE TESTOVI I LIJEČENJE HEPATITISA?

- U nekim savezним pokrajinama, izbjeglice i tražiocima/tražiteljima azila se testiraju na hepatitis B i C prilikom prvog prijema.
- Ponuda testiranja na hepatitis B radi medicinskog zbrinjavanja majke i pripreme za porođaj/porod.
- Ljudi kod kojih je postojao rizik od zaraze hepatitisom, mogu se testirati kod porodičnog ljekara/obiteljskog liječnika.
- Za razjašnjenje određenih simptoma bolesti može biti potreban test na hepatitis, čak i ako nije poznat nikakav rizik od infekcije.
- Besplatni i anonimni testovi mogu se naći i u zdravstvenim zavodima i savjetovalištim.
- Kod određenih grupa/skupina profesija, poslodavci plaćaju testiranje od strane fabričkog ljekara/tvorničkog liječnika, npr. kod zapošljavanja u bolnicama. Medicinsko zbrinjavanje u slučaju infekcije na poslu plaća obavezno osiguranje od posljedica nesretnog slučaja.

Uvijek će vas liječiti ljekar/liječnik. Za oboljenja jetre, kao što je hepatitis, specijalizovani/specijalizirani su hepatolozi.

Virus hepatitisa A (HAV) izaziva oboljenje hepatitis A, čiji simptomi se, međutim, ne razlikuju od drugih oblika virusnog hepatitisa. Virus preživljava i visoke temperature, kao i mnoga sredstva za dezinfekciju, i rasprostranjen je širom svijeta. Hepatitis A najčešće se javlja u zemljama u razvoju. U njima mnogi oboljevaju već kao djeca ili tinejdžeri. Protiv hepatitisa A možete se vakcinisati/cijepiti.

PRENOŠENJE VIRUSA I ZAŠTITA

Virus hepatitisa A se izlučuje sa fekalijama i može dospjeti u organizam preko usta. Zbog toga se možete, uglavnom, zaraziti namirnicama koje su zagađene otpadnim vodama ili vodom za piće, ali i usljed nedovoljne higijene ili seksualnim kontaktima.

ČESTI NAČINI PRENOŠENJA VIRUSA SU:

- zagađene namirnice i voda za piće,
- neodgovarajući sanitarni uređaji,
- neodgovarajuće pranje ruku,
- seksualni kontakti, naročito/osobito analno-oralni kontakti.

ZBOG TOGA POSTOJI POVEĆAN RIZIK ZA:

- putnike u područjima gdje je hepatitis A veoma raširen,
- zaposlenike u njegovateljskim zanimanjima,
- ljude koji profesionalno rade sa otpadnim vodama,
- muškarce koji imaju seksualne odnose sa drugim muškarcima.

Protiv hepatitisa A postoji vakcina/ cjepivo, koja/koje štiti godinama. Ona se preporučuje/Ono se preporuča svim rizičnim grupama/skupinama. U nekim slučajevima troškove plaća fond zdravstvenog osiguranja (Krankenkasse) ili poslodavac. Raspitajte se o tome i po potrebi se vakcinišite/cijepite.

Normalna higijena u kući/stanu i pažljivo postupanje s(a) namirnicama sprečavaju većinu infekcija, uključujući i hepatitis A. Dakle, perite ruke nakon svakog odlaska u toalet, kao i prije pripreme hrane, dobro operite svježe voće i povrće.

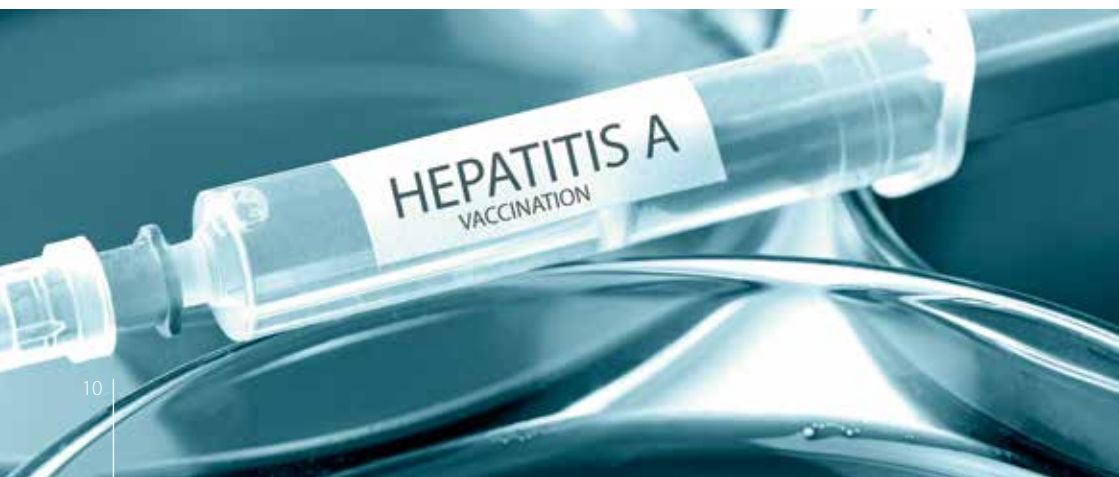
Ako radite u službi njege ili sa otpadnim vodama, za vas postoje higijenski propisi koji štite od prenošenja virusa. Ako niste sigurni, raspitajte se kod svog poslodavca ili u svom sindikatu.

DIJAGNOZA I LIJEČENJE

Naročito/osobito kod djece, infekcija često protекne neopaženo. Međutim, poslije 15–50 dana mogu se pokazati tipični simptomi hepatitisa. Stariji ljudi češće imaju teže simptome. Ako ste preležali hepatitis A, zaštićeni ste (imuni) od ponovnog oboljevanja. Veoma rijetko dolazi do teškog toka bolesti, sa otkazivanjem jetre.

U slučaju pojave simptoma hepatitisa, radi se analiza radi utvrđivanja da li je došlo do povećanja vrijednosti enzima jetre u krvi. Ako se utvrdi postojanje *antitijela*, onda to može ukazivati na nedavnu ili aktuelnu infekciju.

Sam virus hepatitisa A ne može, trenutno, da se suzbije lijekovima. Liječenje služi za podršku/potporu tijelu dok ne nestanu simptomi, kao što su npr. povišena temperatura, mučnina i povraćanje. To znači da morate izbjegavati sve što opterećuje jetru (alkohol, određeni lijekovi) i piti dovoljno vode.

Virus hepatitisa B (HBV) izaziva jedno od najčešćih hepatičnih oboljenja na svijetu, ali je različito rasprostranjen u raznim područjima. Većina odraslih ljudi potpuno se izliječi od *akutne* infekcije hepatitisom B. Nakon toga su, uglavnom, doživotno zaštićeni (imuni) od nove infekcije. Međutim, kod 5 – 10% odraslih, a mnogo češće kod male djece, virus ostaje u krvi duže/dulje od šest mjeseci. U tom slučaju govori se o *hroničnom/kroničnom* hepatitisu B. Protiv hepatitisa B možete se vakcinisati/cijepiti.

PRENOŠENJE VIRUSA I ZAŠTITA

Virus se sa zaražene na nezaraženu osobu prenosi, prvenstveno, putem krvi, ali i putem drugih tjelesnih tečnosti/tekućina, kao što su pljuvačka, sjemena tečnost i vaginalni sekret. Mala je opasnost od zaraze u normalnom međusobnom kontaktu kod kuće.

ČESTI NAČINI PRENOŠENJA VIRUSA SU:

- seksualni kontakti,
- zajedničko korištenje igala za injekcije i špricева kod uzimanja droge,
- *nesterilan* pirsing, tetovaže ili brijanje,
- *nesterilan* medicinski postupak, npr. u prošlosti ili u područjima sa nedovoljnom higijenom,
- sa majke na dijete tokom porođaja/tijekom poroda.

ZBOG TOGA POSTOJI POVEĆAN RIZIK ZA:

- muškarce koji imaju seksualne odnose sa drugim muškarcima,
- osobe koje često mijenjaju seksualne partnere,
- ljude koji koriste intravenske droge,
- ljude u zatvorima,
- medicinsko osoblje koje radi sa krvi,
- djecu čije su majke inficirane.

Ako dolazite iz područja u kojem je infekcija virusom hepatitisa B veoma česta, možda nosite virus hepatitisa B u sebi, a da to i ne znate. U ta područja spadaju, prvenstveno, Azija, južni Pacifik, subsaharsko područje, Južna Amerika i bliski Istok. Ali, i u području Mediterana i u istočnoj Evropi ima znatno više ljudi sa antitijelima hepatitisa B nego u Njemačkoj.

Dakle, testirajte se i, ako je potrebno, liječite se.

Novorođenčad koja se inficira prilikom porođaja/poroda, naročito/osobito često oboljevaju od *hroničnog/kroničnog* hepatitisa B. Prenošenje virusa na porođaju/porodu može se spriječiti tako što će se novorođenče vakcinisati/cijepiti odmah poslije rođenja. Zato je važno da se majka testira prije porođaja/poroda. Zbog toga je u Njemačkoj ovaj test zakonom propisan u Smjernicama o zaštiti majčinstva/materinstva.

Onaj (t)ko ima hronični/kronični hepatitis B, može da zarazi druge ljude. Kod seksualnih kontakata, zaštitite se korištenjem kondoma. Kod uzimanja droge, ne koristite tuđi pribor. Mnoge organizacije za pomoć i savjetovališta za ljude koji uzimaju drogu, nude *sterilan* pribor za ubrizgavanje. Ne koristite tuđe aparate za brijanje, makazice za nokte i četkice za zube.

DIJAGNOZA I LIJEČENJE

Oko trećina zaraženih osoba uopšte/uopće nema tegobe. Kod *akutnog* hepatitisa B najprije se javljaju simptomi kao što su gubitak apetita, bolovi u zglobovima, slabost, mučnina/povraćanje ili povišena temperatura. Poslije 3 do 10 dana može se pojaviti žutilo na koži, a mokraća postane tamna. Samo mali broj ljudi teško se razboli i kod njih dođe, eventualno, do otkazivanja jetre. Više od 90% odraslih osoba potpuno se oporave, bez daljih posljedica.

Kod infekcija u dječjem uzrastu je potpuno drugačije – preko 90% slučajeva preraste u hronični/kronični hepatitis B. To znači da sastojci virusa ostaju u krvi duže/dulje od šest mjeseci.

Kod hroničnog/kroničnog hepatitisa B postoji povišen rizik od *fibroze jetre* i ciroze jetre. Ova oboljenja ugrožavaju funkciju jetre. Osim toga, ciroza povećava opasnost od raka jetre.

Povišeni enzimi jetre predstavljaju signal za mogući hepatitis B. Za potpunu sigurnost, neophodno je uraditi test krvi. Važna je razlika između akutnog i hroničnog/kroničnog hepatitisa B, jer hronična/kronična infekcija ukazuje na zakašnjele posljedice. Uzimanje uzorka tkiva jetre (biopsija jetre) može biti potrebno kako bi se procijenilo oštećenje jetre.

Osobe sa hroničnim/kroničnim hepatitisom B liječe se, uglavnom, antivirusnom terapijom. Naročito/osobito, ako se virus jako razmnoži odn. ako je jetra upaljena ili već oštećena.

Hepatitis C izazvan je virusom hepatitisa C (HCV). Kod virusa hepatitisa C razlikuju se dvije varijante, *genotipa*. Oni su različito rasprostranjeni u različitim područjima i među različitim etničkim grupama/skupinama. Ne postoji zaštitna vakcina/cjepivo.

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, svake godine inficira se novih 1,75 miliona ljudi virusom hepatitisa C. Broj ljudi sa hroničnom/kroničnom infekcijom procjenjuje se na 71 milion. Zbog mogućih kasnijih posljedica, ovo je važno zdravstveno pitanje: prosječno jedna četvrtina ljudi sa hroničnim/kroničnim hepatitisom C oboli u periodu do 20 godina od *ciroze jetre*, neki

i od raka jetre. Usljed toga povećava se rizik od potrebe za transplantacijom jetre.

Danas se hronični/kronični hepatitis C u 95% slučajeva liječi lijekovima. Uradite test, ako ste nekada imali rizik od hepatitisa C.

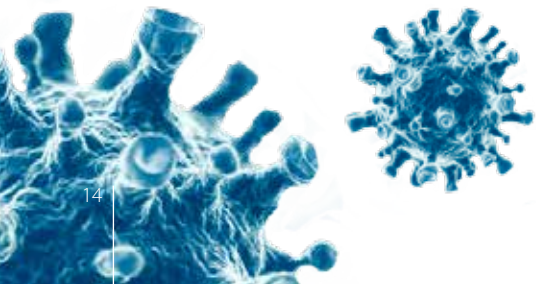

PRENOŠENJE VIRUSA I ZAŠTITA

Virus hepatitisa C prenosi se, uglavnom, kontaktom krvi sa krvlju druge osobe. Dovoljno je da veoma mala količina inficirane krvi dospije u krvotok neinficirane osobe. Prenošenje seksualnim kontaktom je rijetko, ali je moguće – naročito/ osobito ako prilikom seksualnog odnosa dođe do manjih povreda. Hepatitis C se ne prenosi putem majčinog mlijeka, zajedničkog jela, pića ili socijalnih kontakata.

ČESTI NAČINI PRENOŠENJA VIRUSA SU:

- korištenje tuđih igala, špriceva, cjevčica i pribora kod intravenskog uzimanja droge, kao i kod šmrkanja droga,
- seksualni odnos bez zaštite, naročito/osobito među muškarcima koji imaju seksualne odnose sa drugim muškarcima.
- nesterilni medicinski postupci u prošlosti odn. u područjima sa nedovoljnom higijenom (prvenstveno višekratnim korištenjem igala i špriceva, npr. u kampanjama vakcinacije/cijepljenja ili u zubnoj medicini),
- transfuzija krvi prije uvođenja rutinskog testiranja krvi i proizvoda od krvi na hepatitis C (u Njemačkoj prije 1992).

ZBOG TOGA POSTOJI POVEĆAN

RIZIK ZA:

- osobe koje drogu uzimaju intravenski ili šmrkanjem,
- muškarce koji imaju seksualne odnose sa drugim muškarcima,
- ljude u zatvoru,
- osobe koje su dobile nekontrolisanu krv ili proizvode krvi, transplantate ili hemodijalizu (u Njemačkoj prije 1992),
- ljude iz područja sa povećanim procentom infekcije HCV (Afrika, centralna i istočna Azija).

Ne postoji vakcina/cjepivo protiv hepatitisa C. Kod seksualnih kontakata zaštitite se korištenjem kondoma. Kod uzimanja droge, ne koristite tuđi pribor. Mnoge organizacije za pomoć i savjetovaništa za ljude koji uzimaju drogu, nude *sterilan* pribor za ubrizgavanje. Ne koristite tuđe aparate za brijanje, makazice za nokte i četkice za zube.

DIJAGNOZA I LIJEČENJE

U otprilike jednoj trećini slučajeva, tijelo uspije da savlada virus, uglavnom bez simptoma. Ako se to ne dogodi, onda hepatitis C postaje hroničan/kroničan. I ovdje se ne javljaju nikakvi ili uglavnom srednje izraženi simptomi. Ali nakon 20 do 25 godina sa hroničnim/kroničnim hepatitisom C, kod 2 – 35 % oboljelih najprije se javlja *fibroza jetre*, a kasnije je moguća ciroza jetre. Nakon toga, jetra pojačano gubi svoju funkciju. Godišnje oko 2 – 5 % osoba sa cirozom jetre oboli od raka jetre.

Prvi test za hepatitis C je test krvi, kod kojeg se traže antitijela. Međutim, antitijela se nalaze i u krvi osoba koje su na prirodan način prevazišle virus ili su izliječene terapijom. Zato je važno da se u slučaju pozitivnog testa na antitijela obavi još jedan test krvi. Tim testom se utvrđuje genetski materijal (*RNA*) samog virusa u krvi (*RNA test*). Uzimanje tkiva iz jetre (biopsija jetre) može biti neopodno da bi se utvrdio stepen/stupanj oštećenja jetre.

Hronični/kronični hepatitis C treba liječiti što prije, jer se sa godinama i napredovanjem bolesti povećava rizik od kasnijih posljedica. Cilj liječenja jeste da se virus trajno ukloni iz tijela.

Do prije nekoliko godina, hepatitis C se mogao liječiti samo kombinacijom *interferona* i drugih lijekova. Ovaj vid liječenja trajao je mjesecima, imao je jake nuspojave i imao je različit uspjeh, zavisno od/ovisno o tipu virusa.

Od 2011. registrovani su i novi lijekovi, koji zadiru u proces razmnožavanja virusa. Zbog toga je liječenje kraće, mnogo bolje se podnose lijekovi i efikasnost/učinkovitost je veća od 95 %. Čak i ako je kod vas neko ranije liječenje bilo bezuspješno, danas imate veoma dobru šansu za izliječenje. Načelno, hronični/kronični hepatitis C treba, u svakom slučaju, liječiti, kako bi se spriječila ciroza i rak jetre. Ako ste oboljeli, informišite se kod svog ljekara/liječnika specijaliste i organizacija navedenih na kraju vodiča.

Za razliku od nekih drugih infekcija, izliječeni hepatitis C ne stvara imunitet. Dakle, možete se ponovo inficirati i morate se zaštititi na odgovarajući način.

Virus hepatitisa D (ili delta-virus) javlja se samo u kombinaciji sa virusom hepatitisa B. Hepatitis D je različito rasprostranjen u raznim regionima svijeta. U slučaju dodatne infekcije hepatitisom D, oboljenje od hepatitisa B može imati teži tok, sa povišenim rizikom od ciroze i raka jetre.

PRENOŠENJE VIRUSA I ZAŠTITA

Kao i hepatitis B, i hepatitis D se, uglavnom, prenosi putem krvi. Moguće je i prenošenje putem tjelesnih tečnosti/tekućina i kontakta sa sluznicom, npr. kod seksualnih kontakata. Vakcina/Cjepivo protiv hepatitisa B sprečava i infekciju hepatitisom D. Imunitet ste stekli i ako ste nekada imali hepatitis B, koji je izliječen.

Zaštitne mjere za hepatitis B važe/vrijede i za hepatitis D. Dakle, izbjegavajte zajedničko korištenje aparata za brijanje, makazica za nokte i četkica za zube, kao i špriceva i igala kod uzimanja droge, i koristite kondome. Virus hepatitisa D rasprostranjen je u oblasti Sredozemlja, na bliskom Istoku, u Pakistanu, centralnoj i sjevernoj Aziji, Japanu, Tajvanu, Grenlandu, kao i zemljama roga Afrike, u zapadnoj Africi, u oblasti rijeke Amazon i određenim regionima na Pacifiku.

Zbog toga je zaštita naročito/osobito važna, ako već imate hronični/kronični hepatitis B i ako želite da putujete u ove oblasti. O svojim planovima za putovanje razgovarajte na vrijeme sa svojim ljekarom/liječnikom.

DIJAGNOZA

Kod istovremene infekcije hepatitisom B i D, često se ne javljaju nikakvi simptomi. Ali, može doći do tegoba tipičnih za hepatitis. Oboljele osobe se, uglavnom, potpuno oporave, a samo u oko 5% slučajeva dolazi do hroničnog/kroničnog oboljenja. Povišen rizik nosi infekcija hepatitisom D, ako već postoji hronični/kronični hepatitis B. U tom slučaju je tok bolesti u 70–90% slučajeva težak i dovodi do ciroze jetre.

Različiti *genotipovi* virusa hepatitisa E, koji izaziva ovaj hepatitis, rasprostranjeni su u različitim regionima u svijetu. Većina oboljenja nastaje zbog vode kontaminirane fekalijama u jugoistočnoj i centralnoj Aziji, sjevernoj i zapadnoj Africi, srednjoj Americi i bliskom Istoku. U Njemačkoj se pojačano javljaju slučajevi hepatitisa E.

Akutna infekcija prođe sama od sebe. Ali, za trudnice i ljude sa bolesnom jetrom takva infekcija može da bude opasna po život. Kod osoba koje imaju oslabljen imunitet (npr. osobe koje su imale transplantaciju, koje su na dijalizi ili su HIV pozitivne), češće se razvija hronični/kronični hepatitis E.

PRENOŠENJE VIRUSA I ZAŠTITA

Kao kod hepatitisa A, prenošenje virusa vrši se, uglavnom, putem vode za piće ili namirnica kontaminiranih ljudskim fekalijama, a u Njemačkoj vjerovatno/vjerovatno konzumiranjem svježeg mesa domaćih ili divljih svinja. U Njemačkoj nije registrovana zaštitna vakcina/cjepivo. Ako putujete u područja u kojima su poznate epidemije hepatitisa E, možete se prethodno informisati o rizicima i obratiti pažnju na čistoću vode za piće i namirnice. I u Njemačkoj se savjetuje da se jede samo termički obrađeno meso.

DIJAGNOZA I LIJEČENJE

Ako se javljaju simptomi, onda se kod hepatitisa, generalno, tipične tegobe javljaju poslije 14 do 60 dana. Osim toga, u nekim slučajevima primjećene/opažene su tegobe nervnog sistema/živčanog sustava. Kod trudnica, naročito/osobito u posljednjoj trećini trudnoće, kao i osoba sa oboljelom jetrom, hepatitis E ima veoma težak tok i u 20% slučajeva dovodi do smrti. Ako se kod osoba sa smanjenim imunitetom razvije hronični/kronični hepatitis E, i ako se ne liječi, on može

u relativno kratkom vremenu (nekoliko godina) dovesti do ciroze jetre. Najprije se ispituje krv na antitijela hepatitisa E.

U slučaju sumnje na hronično/kronično oboljenje, može se krv ili stolica testirati na genetski materijal virusa. U Njemačkoj nije registrovano specijalno liječenje hepatitisa E, ali se i dalje istražuje. Ali, ponekad se daju lijekovi protiv simptoma.

Akutno

Kod bolesti: javlja se iznenada, protiče brzo i jako.

Antitijela

Antitijela stvara imuni sistem/sustav, kako bi neutralisao uzročnike bolesti koji su prodrli u tijelo. Ona su individualno usklađena prema izazivaču bolesti. Antitijela u krvi mogu, zbog toga, služiti kao dokaz da se desila određena infekcija. U nekim slučajevima čine tijelo dugoročno imunim na uzročnik kojeg je već preležalo.

Ciroza jetre

Razvija se iz fibroze jetre. Stvaranjem čvornovatih promjena, ožiljaka i povećanim razaranjem ćelijske/stanične strukture, jetra sve više gubi svoju funkciju.

Enzimi

Pomoćne supstance koje stvara tijelo, radi ubrzavanja hemijskih/kemijskih reakcija. Oni imaju važnu funkciju u upravljanju metabolizmom materija/tvari.

Fibroza jetre

Kod fibroze jetre, izumrle ćelije/stanice jetre zamjenjuju se vezivnim tkivom. Režnjevita struktura jetre i krvni sudovi koji idu kroz nju, najprije ostaju pošteđeni tog procesa.

Genotip

Genotip nekog živog bića je varijanta njegovog genetskog materijala. Individue iste vrste mogu imati genotipove sa malim odstupanjima, koji mogu imati uticaj/utjecaj na njihove osobine. I virusi mogu egzistirati u različitim varijantama genotipova, što može imati uticaj/utjecaj npr. na tok bolesti i liječenje.

Hormon

Neurotransmitter koji stvaraju ćelije/stanice i koji u ciljnom organu aktivira određena djelovanja ili funkcije.

Hronično/Kronično

U slučaju bolesti: trajno, koje traje duži vremenski period.

Interferon

Interferoni su materije/tvari koje stvara samo tijelo, a koje služe za o(d)branu od virusa i tumora. Vještački/Umjetno proizveden interferon koristi se kao lijek kod virusnih oboljenja. Liječenje interferonom ima često neželjene nuspojave.

RNA

Ribonukleinska kiselina (RNA) je materijal od kojeg se sastoji genetski materijal određenih virusa (RNA virusi). RNA testovi mogu prepoznati i izmjeriti RNA različitih virusa u krvi.

Sterilno/nesterilno

Sterilno znači bez prisustva uzročnika bolesti. Uređaji i materijali koji se koriste kod intervencija u ljudskom tijelu, moraju se učiniti sterilnim (sterilisati/sterilizirati) visokom temperaturom ili hemijskim/kemijskim procesima. Nesterilno znači da nije zagarantovano odsustvo uzročnika bolesti.

Virus/virusni

Virusi su infektivne čestice kojima su za razmnožavanje potrebne ćelije/stanice domaćina. Oni se sastoje od vanjskog omotača i genetskog materijala unutar omotača. Virusi izazivaju mnoge infektivne bolesti, između ostalih i virusni hepatitis. Čovjekom imuni sistem/sustav bori se protiv virusa, pored ostalog, i antitijelima.

Virusni hepatitis

Aktuelna medicinska saznanja, zaštita i liječenje

POMOĆ I SAVJETI KOD OBOLJENJA JETRE

Njemačka fondacija/zaklada za bolesti jetre (Die Deutsche Leberstiftung) osnovana je 2006. godine. Nje(z)in cilj je da se stalno poboljšava rano otkrivanje i liječenje oboljenja jetre. Za pacijente i članove porodice/obitelji, Fondacija/Zaklada nudi informacije i savjetovanje o medicinskim pitanjima.

Deutsche Leberstiftung
Carl-Neuberg-Straße 1, 30625 Hannover
www.deutsche-leberstiftung.de

Njemačka organizacija za pomoć kod bolesti jetre (Die Deutsche Leberhilfe) povezuje specijalizovane ljekare/specijalizirane liječnike i osobe zainteresovane za samopomoć. Ova organizacija informiše/informira i nudi edukaciju. U nekim gradovima, ljudi sa hepatitisom (ili drugim oboljenjima jetre) okupili su se u grupe/skupine. Kao grupe/skupine samopomoći oni takođe(r) pripadaju Njemačkoj organizaciji za pomoć kod bolesti jetre.

Deutsche Leberhilfe e.V.
Krieler Straße 100, 50935 Köln
www.leberhilfe.org

AKTUELNE INFORMACIJE O SIDI (HIV)

Etno-medicinski centar (Das Ethno-Medizinische Zentrum e.V.) sačinio je, u okviru projekta „AIDS & Mobility“, zajedno sa partnerima iz šest evropskih zemalja, brošuru o HIV/SIDI (AIDS).
<http://www.aidsmobility.org/326.0.html>

MEĐUNARODNI LINKOVI

Svjetska alijansa za hepatitis (Die Welt-Hepatitis-Allianz) postavila je sebi za cilj okončanje širenja i oboljevanja od hepatitisa B i C. Ona organizuje/organizira svake godine svjetski dan hepatitisa. Kao međunarodna organizacija, ona objavljuje svoje stavove na engleskom, francuskom, arapskom, kineskom, ruskom, špan(jol)skom i portugalskom jeziku.
www.worldhepatitisalliance.org